

Õiguskantsleri Kantselei

Teie 12.04.2018 nr

Meie 13.04.2018 nr 14-1/180540/1801792

Tartu linna uue põhimääruse eelnõu menetlemine

Küsisite, kas Tartu linna uue põhimääruse eelnõu menetlemine ühel istungil kahe lugemise käigus on õiguspärase.

Õiguskantsleri ülesannete hulka ei kuulu valla või linna kehtiva põhimääruse või uue põhimääruse eelnõu sätete selgitamine. Üldisi õiguslikke selgitusi valla või linna põhimääruse või selle eelnõu kohta annab volikogu ([märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ja kollektiivse pöördumise esitamise seaduse](#) § 3). Seega ei pea linnavolikogu õiguskantsleri vastust Teie küsimusele menetlema. Siiski vastan Teile kokkuvõtlikult.

Leian, et linna põhimääruse vastuvõtmine ühel istungil kahe lugemise tulemusena ei ole kooskõlas [Tartu linna põhimäärusega](#) ega [haldusreformi seadusega](#) (HRS). Põhjendan oma seisukohta.

Haldusreformi käigus andis Vabariigi Valitsus [13.07.2017 määruse nr 127](#) „Tartu linna ja Tähtvere valla osas haldusterritoriaalse korralduse ja Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 1995. a määruse nr 159 „Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine“ muutmise“. Määruse § 1 lõige 1 sätestab, et Tähtvere valla liitumisel Tartu linnaga moodustatakse haldusüksus nimega Tartu linn. [Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse](#) § 9² lõige 3 sätestab, et liitumise tulemusena kohaliku omavalitsuse üksuse reorganiseerimisel lõpetatakse ainult liituv kohaliku omavalitsuse üksus kui avalik-õiguslik juriidiline isik. Kohaliku omavalitsuse üksus, kellega liitunud kohaliku omavalitsuse üksus liideti, on liitunud kohaliku omavalitsuse üksuse üldõigusjärglane.

HRS § 16 lõige 2 sätestab: „Haldusterritoriaalse korralduse muutmise tulemusena moodustunud kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu kehtestab valla või linna põhimääruse kuue kuu jooksul volikogu valimiste tulemuste väljakuulutamise päevast arvates ning uue põhimääruse kehtestamiseni lähtutakse ühinemislepingus või ühinemiskokkuleppes kokku lepitud ühinenud kohaliku omavalitsuse üksuse põhimäärusest. Kui ühinemislepingut või ühinemiskokkulepet ei ole kinnitatud, võetakse aluseks selle kohaliku omavalitsuse üksuse põhimäärus, kellega omavalitsusüksuse miinimumsuuruse kriteeriumile mittevastav kohaliku omavalitsuse üksus liidetakse või ühendatakse.“ Tartu linn ja Tähtvere vald ei ole sõlminud ühinemislepingut ega - kokkulepet. Seega tuleb siin kohaldada HRS § 16 lõike 2 teist lauset.

Tartu linna põhimääruse § 50 sätestab, et põhimäärus või selle muudatus võetakse vastu, kui selle eelnõu on arutatud vähemalt kahel lugemisel kahel volikogu istungil. Põhimääruse vastuvõtmine ja muutmine otsustatakse volikogu koosseisu häälteenamusega.

Ei saa nõustuda põhjendusega, et kuna tegu on uue omavalitsusüksuse põhimäärusega, siis pole selle jõustumiseni vaja lähtuda kehtivast Tartu linna põhimäärusest ning uue põhimääruse võiks vastu võtta ka ühel lugemisel. HRS § 16 lõike 2 teine lause sellisteks tõlgendusteks alust ei anna. Samuti ei luba see säte volikogul kuni valla või linna uue põhimääruse jõustumiseni kohaldada seni kehtivat valla või linna põhimäärust valikuliselt.

Valla ja linna põhimäärus kehtib muudatusteta täiel määral seni, kuni seda pole osaliselt või tervikuna kehtetuks tunnistanud volikogu või Riigikohus põhiseaduslikkuse järelevalve menetluses.

Õigusriigis järgivad avaliku võimu institutsioonid ka enda kehtestatud sise-eeskirju (internset õigust). Linna põhimääruse eelnõu vähemalt kahe lugemise nõue kahel volikogu istungil tuleneb Tartu linna põhimääruse (s.t haldusesisese eeskirja) §-st 50.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Külli Taro

õiguskorra kaitse osakonna juhataja-õiguskantsleri nõunik

õiguskantsleri volitusel